

τοῦτο καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐργατῶν περιορίζεται εἰς διίλους, ἀλλ' ἀνεγνωρισμένους κατὰ τὴν ἐμπειρίαν καὶ τὴν τιμότητα. Καὶ τούτων δὲ οὕτω γενομένων πολλὰ ὑπεξαίρουμένα ἀποθησαυρίζονται εἰς ταμεῖα ἕκτα παρὰ τὸ τῆς Νεαπόλεως. Ἐν γένει ὁμως ἡ ἀόριστη γίνεται νῦν μετὰ πλειοτέρας νοημοσύνης καὶ τάξεως, ἢ ἄλλοτε.

Ἡ συνοικία, ἔπου τὰ ἔργα ἐξακολουθοῦσιν ἀπὸ τινων ἰγῶν, ἥτο βεβαίως, ὡς γείτων τῆς ἀγορᾶς, ἡ πολυπληθεστάτη καὶ διασημοτάτη τῆς πόλεως κατὰ τὴν εὐρυχωρίαν καὶ πολυτέλειαν τῶν οἰκιῶν. Τὰ εὐρεθέντα ζωγραφήματα ἐντὸς καὶ τῶν μικροτάτων, ἢ εὐτελῶν, ἐξωτερικῶς οἰκιῶν ἐξεχρῶσι προφανῶς μεταξὺ τῶν τῆς Πομπηίας. Ἐκ τούτου ἀποδεικνύεται ὅτι πάντες οἱ τοῖχοι τῆς Ἑλληνιστορωμαϊκῆς ταύτης πόλεως ἦσαν δι' ἀνθηροτάτων ζωγραφιδῶν κεκοσμημένοι. Κατ' ἀρχὰς ἀπεσπᾶτο δολόκληρος ἡ φέρουσα αὐτὰς τοῦ τοίχου ἐπιφάνεια, ἂν ἐκρίνετο λόγου ἀξία, ἔπειτα δὲ τιθειμένη εἰς πλαίσια ξύλινα μετεφέρετο εἰς Ποτιόλους (Portici) καὶ

αὐτόθεν εἰς τὴν Νεάπολιν, ὅπου πλῆθος τοιούτων κείνεται σωρηδὸν εἰς τὰς ἀποθήκας τοῦ μουσείου· διότι ὁ ὠρισμένος εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ζωγραφίας τόπος δὲν τὰς χωρεῖ, ἂν καὶ διαιρηταί εἰς πολλὰς καὶ μεγάλας αἰθούσας. Αἱ δὲ ἄλλαι ζωγραφίαι, ὅσαι ἐκαλλωπίζοντο ἐπίλοιπον μέρος τῶν οἰκιῶν, κρέμονται, οὕτως εἰπεῖν, ὑπαιθροὶ καὶ ἐκθετοὶ εἰς πάσας τὰς δυσκρασίας τοῦ ἀέρος. Διὰ τοῦτο τῶν κομψοτάτων τούτων ἔργων τῆς μεγαγαλοφύτας πολλὰ ἠφανίσθησαν, ἢ μόλις φαίνεται αὐτῶν ὡς ἀμυδρά τις σκιά, ἔπου ἄλλοτε διέλαμπον καθαρώτατα.

Ἡ δυσκλήρεια αὕτη ἐκτετατομένη εἰς πάσας τὰς εἰκίας τῆς πόλεως μὲ ἐλύπησε καίριως. Ἐπειδὴ καὶ εἰς τὰ ἀρτίως ἐτι ἀνασκαφέντα οἰκοδομήματα, οἷον τὸν ναὸν τῆς Ἀφροδίτης ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς, εἶδον πίπτοντα πρὸ ποδῶν καὶ ἐνώπιόν μου τὰ τελευταῖα τῶν οἰκοδομῶν ἐρείπια. Οὕτως ἡ Πομπηία ἀνακαλυφθεῖσα ὅλως ἀσθμαίνουσα ἀποθνήσκει ἤδη ἐκ δευτέρου καὶ διὰ παντός, αἱ ζωγραφίαι ἐξαλείφονται, ἢ ἀποχωρίζονται αὐτομάτως,

πρὶν ἐπαύλειον, ὅποια ἦτο ἡ τοῦ Διομήδους λεγομένη, εὐρυχωροτάτη πασῶν τῶν τῆς Πομπηίας.

Ὁ λίγος σταυλὸς ἦσαν ἐντὸς τῆς πόλεως, οἱ πλεῖστοι δὲ ἔκειτο ἐξω τῶν τευχῶν. Οἱ ἀπάτατοι εἶχον λάκκους, τῶν ὁποίων στεροῦνται καὶ σήμερον· εἰ πολλὰ πόλεις τῆς μεσημβρινῆς Γαλτίας, ὡς καὶ αὕτη ἡ ἐμπορικωτάτη Μασσαλία, ὅπου αἱ ἀκαθαρσίαι καὶ ἡ κόπρος ῥίπτονται κατὰ πρῶταν εἰς τὰς ὁδοὺς, καθὼς σχεδὸν καὶ εἰς τὸ Βερολίον· ἄμαξαι δὲ μεγάλαι περιφερόμεται μετακομίζουσιν αὐτὰς ἐξω τῆς πόλεως.

Τὸ ὕδωρ ἀρέβλυζεν ἄσθρονον ἐκ τῶν πηγῶν ἀλλ' ἔλειπον αὐτόθεν οἱ διὰ μεγίστων ὑδραγωγείων εἰσβάλλοντες καὶ διερχόμενοι ποταμοὶ, ἢ ῥύακες, καθὼς εἰς τὴν Ῥώμην. Ἐνεκα τούτου ὑπῆρχον πολλὰ χυτῶν οἰκιῶν δεξαμεναὶ δεχόμεναι τὰ θέτια ὕδατα.

Αἱ οἰκίαι διηροῦντο εἰς ἀνδρωνίτιν καὶ γυναικωνίτιν· εἶχον ἐν ὁροφῳ, ἢ ἀνώγειον (πάτωμα) ἐκτὸς τοῦ κατωγείου. Καὶ ἐταῦθα μὲν κατ' ὅσον οἱ ὑπηρεταὶ καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι, ἐκεῖ δὲ οἱ κύριοι τῆς οἰκογενείας, ἀναβαίνοντες διὰ κλίμακος ξυλίνης ὀλίγων βαθμίδων, τὴν ὅποιαν πολλὰκις στηριζομένην κάτω ἐπὶ τεσσάρων πέντε λιθίνων, ἐγρόντιον ῥὰ ἐπαίρωνσιν εἰς τὰ ἄνω ἀσφαλείας γάρην τὴν ῥύκτα.

Αἱ οἰκίαι ἦσαν ἐλαφραί, ἀνευ τοίχων δηλ. παχέων, καθὼς εἰς τὴν Ῥώμην. Ὡς πόλεως Ἑλληνικῆς εἶχον καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν Ἑλληνικῶν οἰκιῶν, ἦσαν δηλ. χαρίεσαι καὶ λαμπραί.

Κατὰ τὸν πρόδομον ὑπῆρχε πολλὰκις τὸ θυρωρεῖον, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν τοῦ μεσαύλου, ἦσαν ὡς πτέρυγες θωμάτια ἀνοικτὰ, ὅπου περιεμέγετο ὁ οἰκοδεσπότης, ἡκολούθει δὲ tablinum, εἶδος σπουδαστηρίου, ἢ στοᾶς, ὅπου ἀνέκειντο εἰκόνας καὶ γραφαί, ὁ σκηδὸς (παστὰς), ἱερὸν τῶν ἐφεστίων θεῶν, καὶ οἱ κοιτῶνες.

Ἡ ἀδρωνίτις εἶχε πολλὰκις ὑπαιθρον τὴν αὐτὴν κατὰ μέσον δὲ ὑπῆρχεν ἡ δεξαμενὴ.

Εἰς τὴν γυναικωνίτιν ἀπεταμειέτο ἅπανα ἡ

πολυτέλεια καὶ κομψότης· αὕτη εἶχε περιστύλιον ὑπὸ δὲ τὴν στοᾶν τῶν κίωνων ἔκειντο οἱ θάλαμοι τῶν γυναικῶν.

Ἐνίοτε ἀναδενδράδες ἐσκίαζον τὸ προαύλιον τῆς γυναικωνίτιδος καὶ τὸ περιστύλιον· ἡ γυναικωνίτις δὲ αὕτη περιεῖχε κοιτῶνας περιέχοντας καὶ κίχχας, τὴν ἐξέδραν, στυλωτὴν αἰθουσαν ὑποδοχῆς, τὴν βιβλιοθήκην, τὸ κομμωτήριον, τὸν βωμόν, τὸ ἐστιατόριον, τὸ μαγειρεῖον, τοὺς ἀποπάτους... Παρτοῦ ἐζητεῖτο ἡ δροσερότης διὰ τῶν στοᾶν, τῶν ἀναδενδράδων, τῶν δεξαμενῶν καὶ πηγῶν, τῶν μαρμάρων καὶ τῆς ἐλλείψεως ξυλωμάτων. Ἐκ τούτων δὲ εἰκάζεται ὅτι καὶ τὸ κλίμα τότε ἦτο ἴσως θερμότερον...

Τὸ λουτρὸν διηρεῖτο εἰς ἀποδυτήριον, εἰς ψυκτήριον, εἰς χλιαρὰς καὶ θερμὰς κολυμβήθρας.

Τὰ φαρμακοπωλεῖα ἔφερον ὡς σύμβολον ὅσιν· εὐρέθησαν δὲ ἐν αὐτοῖς καὶ βῶλοι ἀδαίρειτοι καταποτίων καὶ καταπότια ἔτοιμα καὶ γάρθηκες φαρμάκων καὶ πλῆθος χειρουργικῶν ἐργαλείων, οἷον σμίλαι, καὶ διαστολεὺς (διαφθόρον πόρων τοῦ σώματος) καὶ τρύπανα καὶ ἀνορθωτήρες, καὶ λαβίδες πολυειδεῖς, καὶ καυτήρες, καὶ σπάθαι, καὶ καθετήρες καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Ἡ γαραιτυπία ἐξησκεῖτο ἀναγανδὸν καὶ ἀυστολὸς ὡς τὰ λοιπὰ ἐπαγγέλματα. Φαλλοὶ διαφθόρου μεγέθους ἀνιερτῶντο εἰς τὰ ὑπέρθυρα ὡς σύμβολοι τοῦ τόπου τῆς ἀσελγείας. Εὐρίσκοντο δὲ καὶ ἐπιγραφαὶ μαρτυροῦσαι τὴν ὑπερβολὴν τῆς διαφθορᾶς οἷον ἡ ἐπομένη *Hic habitat felicitas*. Ὁ Πρίαπος εἶχε ῥαδὶ ἰδιαιτέρας καὶ ἐμπροσθεν αὐτοῦ ἔκαον λύχνος καὶ θυμιάματα. Εἰς τὰ γαραιτυπία εὐρέθησαν γράσεις ἀκόλαστοι, τὰς ὁποίας μόλις λατινιστὶ ἐπαρρύνηται τις ῥὰ μεταφράση οἷον *hic ego nunc foutui formosā forma puellam a multis decantatam; sed lusus intus erat!*

(Σημ. τοῦ μεταφρ. ἐξ ἄλλων.)